

Ganeṣa

Tanrı Œiva ile Tanrıça Pārvatī'nin oğlu; Ganaların başı. Ganalar Œiva'nın emrinde olan yarı tanrı yaratık gruplarıdır. "īṣa" sözcüğü ise "efendi" anlamına gelir. İkiisi birlikte "Ganaların Efendisi" olarak çevrilir. Fil başlı tanrıdır.

Başta Brahmavaivarta, Varāha Purāṇalar olmak üzere Liṅga, Œiva ve Skanda Purāṇalar gibi diğer Purāṇalar'da Ganeṣa'nın ortaya çıkış öyküsü ve Ganeṣa ile ilgili diğer öyküler ilginç bir şekilde anlatılır. Zaten Ganeṣa'yı Hinduların dinsel inançlarında önemli bir tanrı haline getiren efsaneler, bu Purāṇalar'da anlatılan efsanelerdir. Bunun dışında diğer birçok eserde sadece adı anılarak (Œrīganeṣanāma "Ganeṣa'nın adıyla" gibi) geçilir. *Mahābhārata Destanı'nı yazıya döken odur. Destanı *Vyāsa anlatmış, Ganeṣa ise tek dişini kalem gibi kullanarak yazmıştır. Sanskrit edebiyatında Ganeṣa'dan ilk söz eden eser ise Aitareya Brāhmaṇa'dır (I, 21). Burada Ganapati, Brahmā ve Brāhmanaspati ile eş tutulur.

Ganeṣa kısa, şişman, sarı renkli, göbekli, dört kollu ve fil başlı bir yaratık olarak düşünülür. Fil başında tek dişi vardır. Bir elinde istiridye kabuğu, bir elinde disk, bir elinde sopa, bir elinde de nilüfer çiçeği taşır. Her zaman yanında bir fareyle dolaşır. Ganeṣa bilgelik tanrısıdır. Engellerin aşıcısıdır. Bu nedenle birçok kitap Ganeṣa'nın adıyla başlar. Fil başıyla ilgili çok çeşitli efsaneler anlatılır:

1) Asurlar ve Rākṣasalar, tanrıları yenmektedirler. İndra ile diğer tanrılar Œiva'dan, bu kötü ruhlara engel olmasını rica ederler. Œiva da karısı Pārvatī'den

Ganeşa'yı doğurtur. Bu oğulun adı Vigneshvara'dır (Engeller koyan ve kaldıran).

Bu çocuk kötü ruhlara engel olacak ve tanrıları kurtaracaktır.

2) Ermişler, işlerinin kolay gitmesi için Şiva'dan bir tanrı yaratmasını dilerler. O da Pārvatī'nin yüzüne bakar ve derin düşünceye dalar. O anda yüzünün çevresindeki parlaklıktan güzel bir yaratık ortaya çıkar. Pārvatī bu yaratığı kıskanır ve öfkeye kapılarak onu fil başlı ve şiş göbekli bir yaratık haline getirir.

3) Annesi Pārvatī, oğlunun güzelliğiyle çok övünmektedir. Şani'den (Satürn gezegeni) oğluna bakmasını ister. O arada Şani'nin ne kadar güçlü bakışları olduğunu unutmuştur. Şani çocuğun başına bakar bakmaz çocuğun başı yanarak kül olur. Brahma, Pārvatī'ye üzülmemesini, hemen bir baş bulup yerine koyarsa, oğlunun yaşayacağını söyler. Pārvatī'nin bulduğu ilk baş ise bir filin başıdır.

4) Pārvatī banyo yapmaya gittiği sırada oğluna, kapıya göz kulak olmasını, kimseyi içeri almamasını söyler (bu oğul, bedenindeki kirden yaratılmış bir yaratık olabilir). Şiva, Pārvatī'nin banyosunun önüne gelir. Oğul onu içeri sokmaz. İkisi de diretirler. Sonunda Şiva oğlanın başını keser. Pārvatī çok üzülerek Şiva'dan, derhal onu iyileştirmesini ister. O da emrindekilere, buldukları ilk canlının başını getirip çocuğun bedenine eklemelerini ister. Bu tek dişli bir fil başıdır. İyileşen Ganeşa, babası Şiva'dan özür diler. O da onu affeder ve Ganaların başına şef yapar.

Bu konuda anlatılan efsaneler çok çeşitlilik gösterir. Geneşa'nın öteki adları şunlardır: Gacānana, Gacavadana, Karimukha; Heramba (Övüngeç), Lambakaria

(Uzun Kulaklı), Lambodara (Uzun Karınlı), Dvideha (Çift Vücutlu), Vighneşa veya Vighnahāri (Engelleri Kaldıran).

(Çeşitli Görseller)